

Наш спільний захист: вакцини працюють!

Під таким гаслом проходив цього року Всесвітній тиждень імунізації. ВООЗ наголошує на тому, що кожен може стати героєм вакцинації, зробивши свій посильний внесок у популяризацію імунізації і створення колективного імунітету в суспільстві. Напередодні Всесвітнього тижня імунізації відбулася зустріч українських експертів з представниками провідних ЗМІ, організована фармацевтичною компанією GSK Україна

На сьогодні вакцини здатні захистити людину від 31 захворювання, серед яких дифтерія, поліомієліт, правець, пневмонія, рак шийки матки, гепатит В, кір, краснуха, коклюш, вітряна віспа тощо. Вакцинація визнана другим за ефективністю заходом профілактики всіх інфекційних захворювань. Більш дієвим є лише використання чистої питної води. Навіть прийом антибактеріальних засобів не має такого впливу на зниження рівня смертності, як вакцинація [1]. Імунізація сприяє зменшенню потреби в антибіотиках. Так, наприклад, глобальна вакцинація дітей віком до 5 років проти пневмококових захворювань може сприяти зменшенню на 47% використанню антибіотиків при лікуванні пневмонії, спричиненої *Streptococcus pneumoniae* [2]. А в умовах зростання резистентності бактерій до антибіотиків це є досить важливим.

Імунізація допомагає щорічно запобігати від 2 до 3 млн смертей у світі [3]. За прогнозом ВООЗ, якщо ситуація з охопленням вакцинацією покращиться, вдасться врятувати життя ще 1,5 млн осіб на рік [4]. Незважаючи на значні досягнення вакцинації, все ще близько 20 млн дітей у світі або взагалі не вакциновані, або отримали не всі рекомендовані дози тієї чи іншої вакцини [5]. В умовах глобалізації та масового переміщення населення настільки низькі показники свідчать про високу загрозу спалахів небезпечних інфекційних захворювань.

Підтвердженням того, що побоювання небезпідставні, стала ситуація із захворюваністю на кір у світі. Із 2016 р. кількість випадків захворювання різко зросла більш ніж на 30%, при цьому, за оцінками, кір спричинив 110 000 смертей. До таких наслідків призвели істотні прогалини в імунізації, яка є єдиним ефективним способом захисту від цього захворювання (із 2000 р. завдяки вакцинації проти кору в світі врятовано понад 21 млн життів) [7].

Найгірша ситуація із захворюваністю на кір спостерігається в Україні, де 2018 р. зареєстровано 53 218 випадків (із 82 596, зафіксованих загалом у Європейському регіоні ВООЗ) [8]. У 16 випадках захворювання призвело до смерті [9]. У 2019 р. від ускладнень, спричинених кором, померли вже 14 українців, усього з початку року станом на 28 березня захворіли 35 002 людини [10].

Глобальний рівень охоплення імунізацією проти краснухи становить лише 52%, пневмококової інфекції — 44%, ротавірусної інфекції — 28% [6]

Причина розвитку загрозливої ситуації — катастрофічне зниження охоплення імунізацією у країні протягом попередніх років унаслідок високого рівня недовіри суспільства до вакцинації. Згідно з даними МОЗ України станом на 10 січня 2019 р. тільки 56,6% дітей в Україні отримали пропущену першу дозу КПК, а 46,2% — обидві рекомендовані дози [11]. Для подолання спалаху кору необхідно домогтися охоплення вакцинацією на рівні 95–98% [12]. А це можливо, тільки якщо кожен громадянин України буде поінформований і відповідально прийматиме рішення про вакцинацію себе і своїх близьких.

— Ситуація, яка склалася в нашій країні, демонструє, наскільки небезпечною може бути відсутність достовірної, науково обґрунтованої інформації про значення імунізації, — говорить Володимир Курпіта, генеральний директор Державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України». — Нехтування цим фактом на загальнонаціональному рівні призвело до породження безлічі міфів і стало причиною масової відмови від вакцинації. Таким чином, українці поставили під загрозу і своє здоров'я, і здоров'я своїх дітей, і благополуччя майбутніх поколінь. Тільки повернувшись до свідомого ставлення до вакцинації, ми зможемо уникнути катастрофи.

Ситуація з поширенням кору актуалізувала ще одну значущу тему — важливість вакцинації дорослих і захисту людей від

вакцин-контрольованих захворювань протягом усього життя.

— Серед інфікованих кором протягом січня – березня 2019 р. понад 45% — дорослі, — зауважує Федір Лапій, канд. мед. наук, доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб та імунології НМАПО ім. П.Л. Шупика, головний позаштатний дитячий імунолог м. Києва. — Це свідчить про серйозну проблему в імунізації дорослого населення і відсутність стійкого популяційного імунітету.

Експерти підкреслюють: поширеність вакцин-контрольованих захворювань серед дорослих може бути вищою, ніж серед дітей [13]. Для досягнення епідеміологічного благополуччя у всіх вікових групах надзвичайно важливою є роль колективного імунітету. Сьогодні медична спільнота має обґрунтовані дані про його вплив на зниження захворюваності не тільки в близькій віковій групі, а й серед осіб старшого віку. Наприклад, досягнення задовільного охоплення вакцинацією проти сезонного грипу, пневмококової та менінгококової інфекцій серед дітей віком до 5 років сприяло зменшенню кількості випадків захворювань, зумовлених цими збудниками, у людей старше 60–65 років [14].

Імунна система змінюється протягом усього життя людини, а тому для ефективної профілактики захворювань, поліпшення рівня здоров'я і підвищення добробуту потреба у програмах вакцинації існує в усіх вікових групах. Особливо важлива вакцинація для забезпечення здорового старіння. З огляду на підвищену сприйнятливості до інфекційних захворювань, людям літнього віку рекомендовано певний набір щеплень. До списку внесено імунізацію проти коклюшу, вакцинація проти грипу, пневмококової інфекції, гепатиту А, дифтерії та правця [15].

Список літератури знаходиться в редакції